

Tuumaelektrijaama Eesti energeetikas

An aerial photograph of the Tuumaelektrijaama Eesti nuclear power plant. The facility is situated on a peninsula or near a body of water. It features several large, white, rectangular industrial buildings with flat roofs. Two prominent, large, white, dome-shaped containment structures are visible in the center of the complex. The surrounding area includes roads, parking lots, and some greenery. The water is visible on the left and right sides of the image.

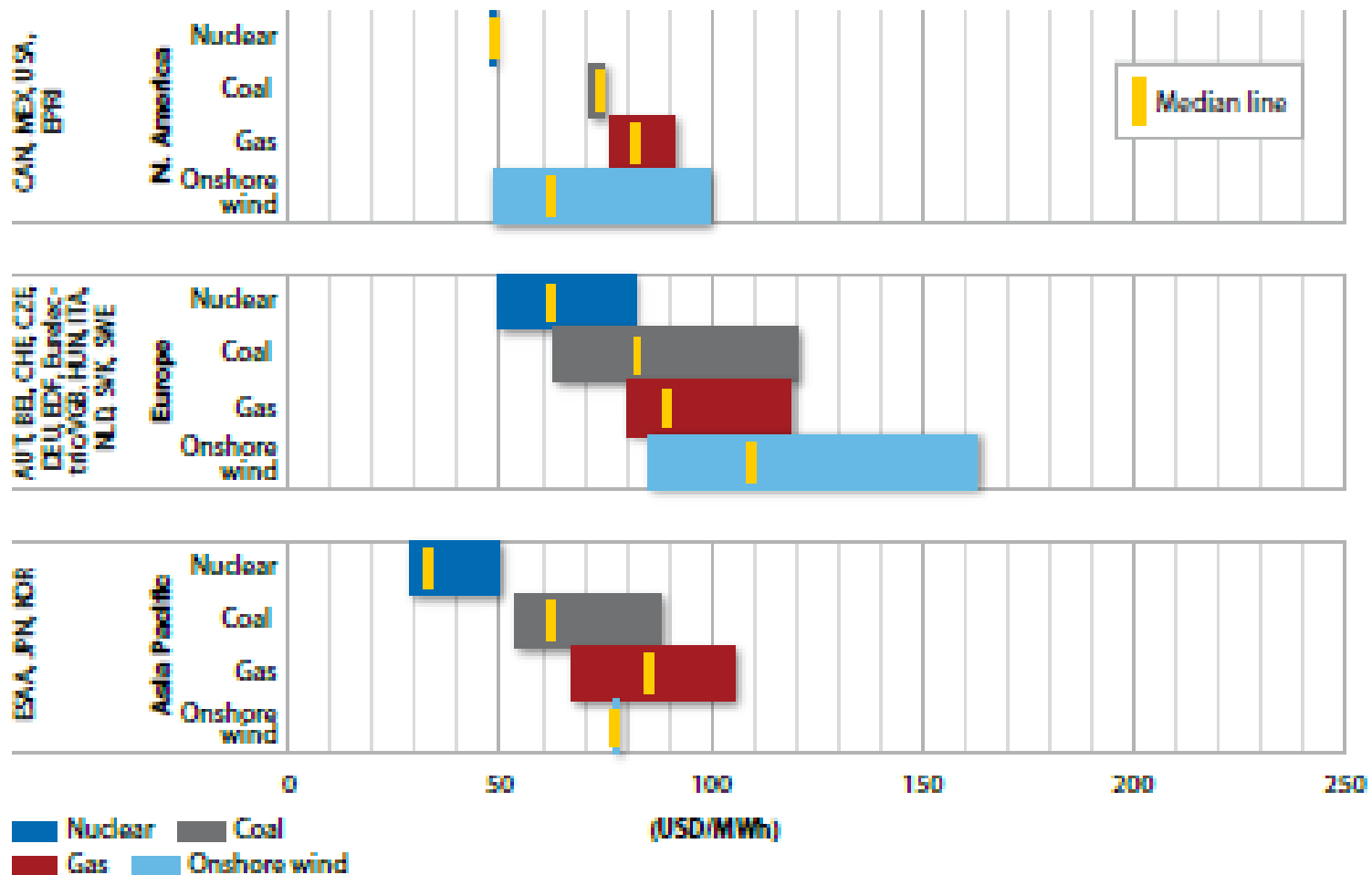
Kalev Kallemets
Tegevjuht
MTÜ Eesti Tuumajaam
TTÜ doktorant

Reaalsus

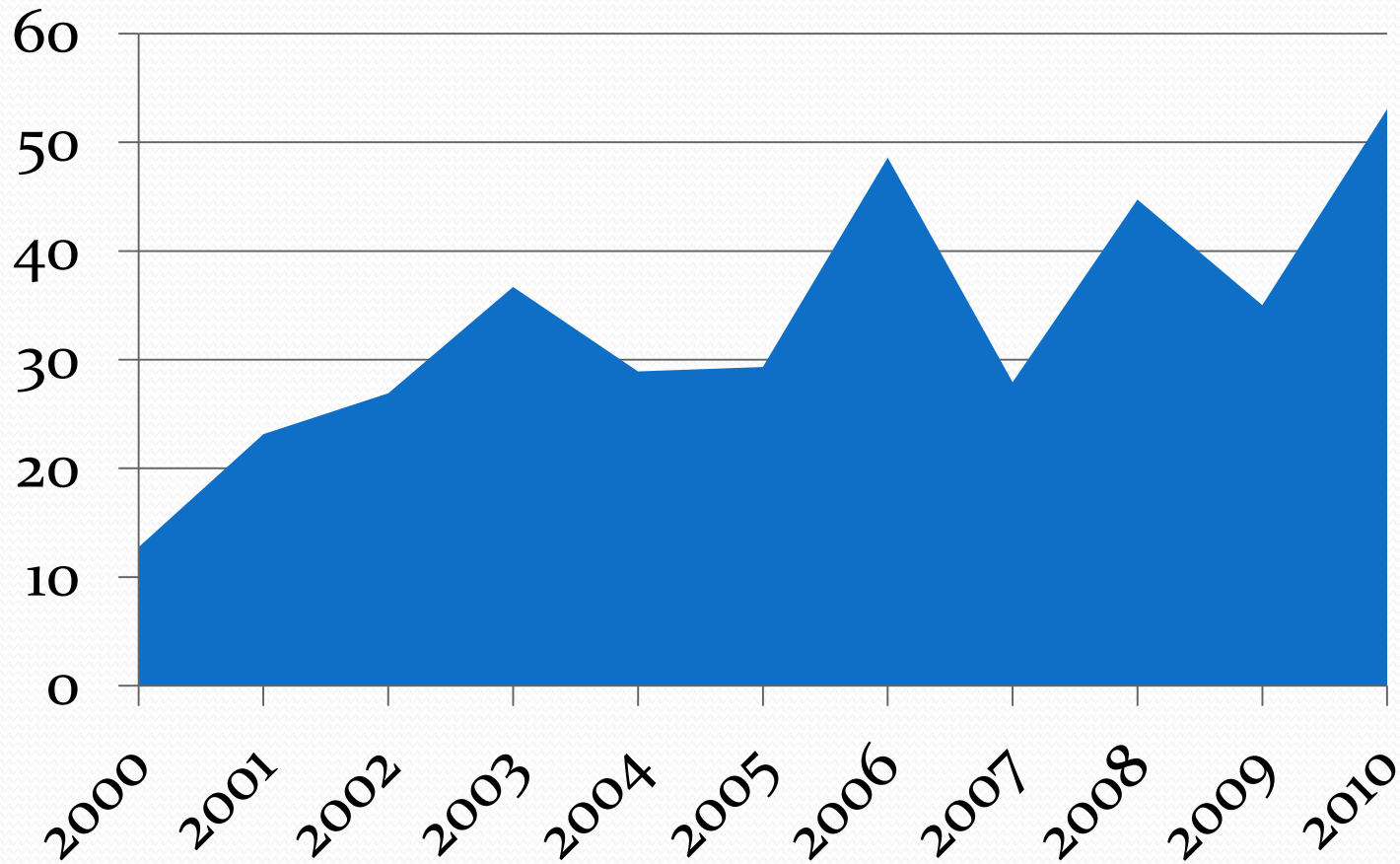
- Tänapäevaste EL tuumajaamade elektri omahind 15-28€/MWh
- Olkiluoto 3 omahind (sh ROE) vaatamata ehituseelarve ületamisele 40-45€/MWh
- Euroopas ca 50GWe ehk 30 uue tuumajaama plaanid kuni 2030 (sisuliselt siiski see vaid asendaks tänasest võimsusest 132GWe välja langevat)
- Saksamaal, Belgias, Rootsis tuumaenergia maksustatud ca 10€/MWh MITTE subsideeritud.
- Fennovoima, TVO, CEZ, EdF, Fortum jt planeerivad uusi tuumajaamu täielikult kommertslikul alusel.

Cost of Generating Electricity. IEA 2010

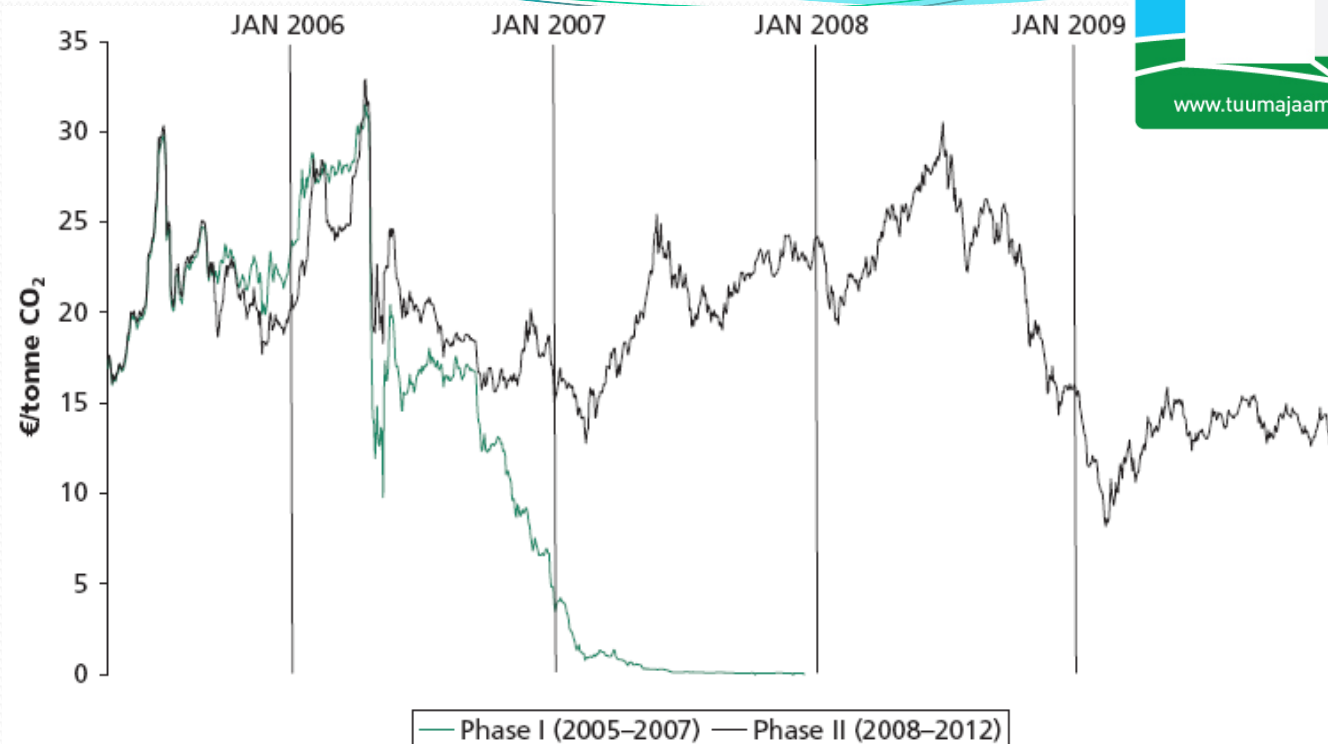
Figure ES.1: Regional ranges of LCOE for nuclear, coal, gas and onshore wind power plants (at 5% discount rate)

Elektri hind NordPool spot 2001-2010

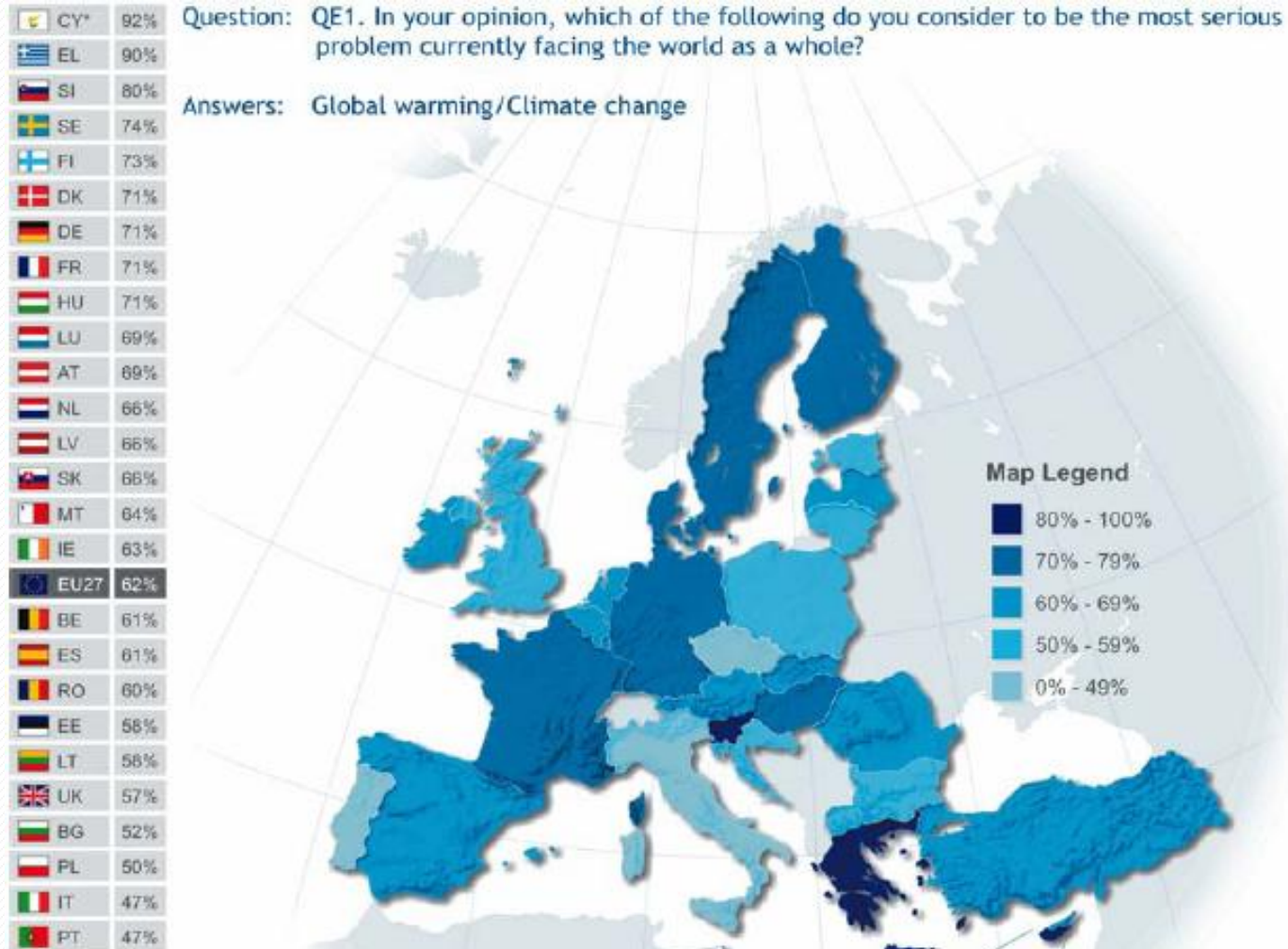

CO2 hind

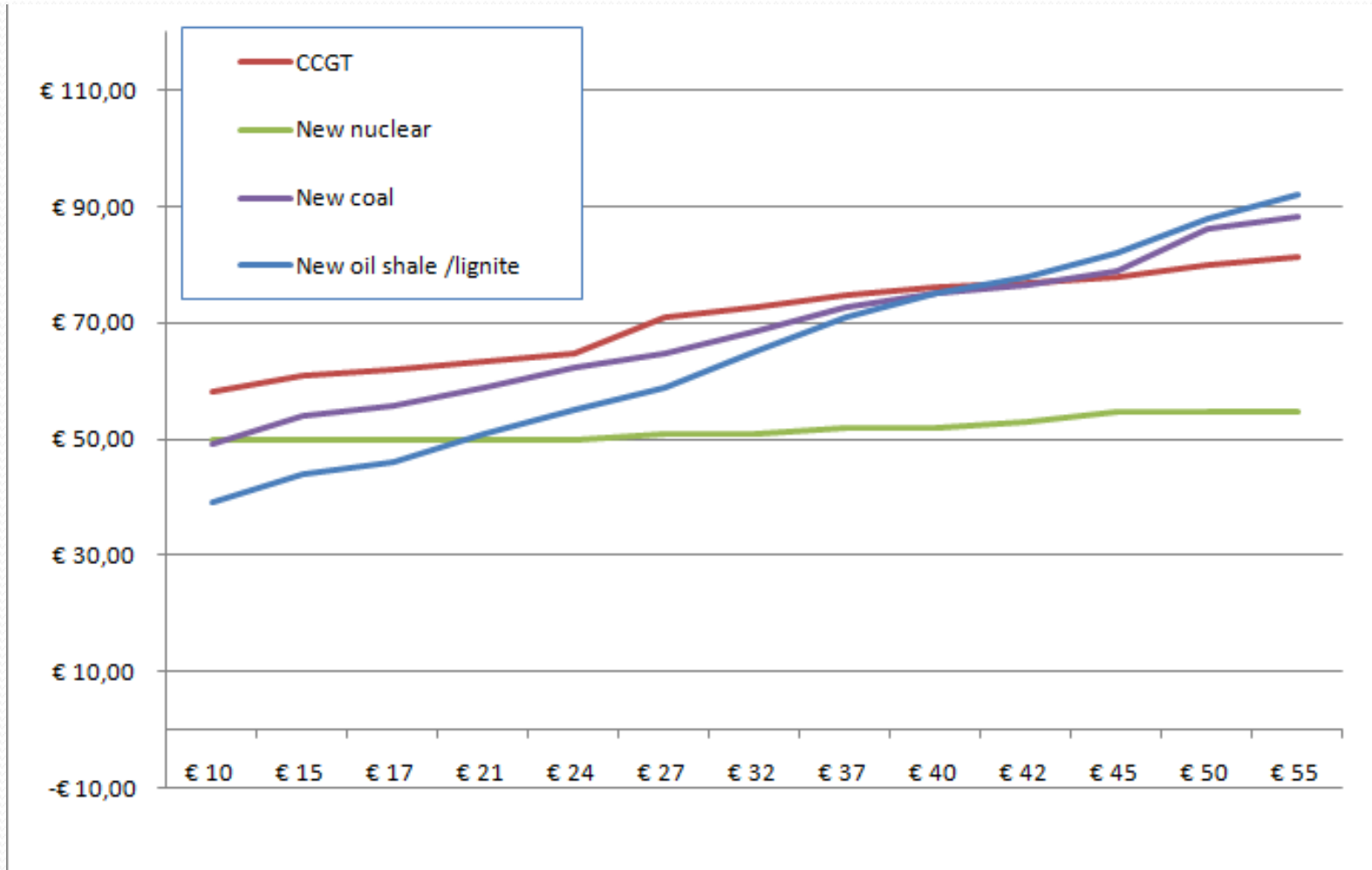
- **CCS jaamad vajavad CO₂ hinnataset 50-60 €/t kommertslikuks rakenduseks**
- 2015-2020 aasta **CO₂ hinnataseme** hinnangud: Deutsche Bank **€40 t/CO₂**; UBS **€35**; Point Carbon **€32**; Fortis **€48**.

Avalik arvamus

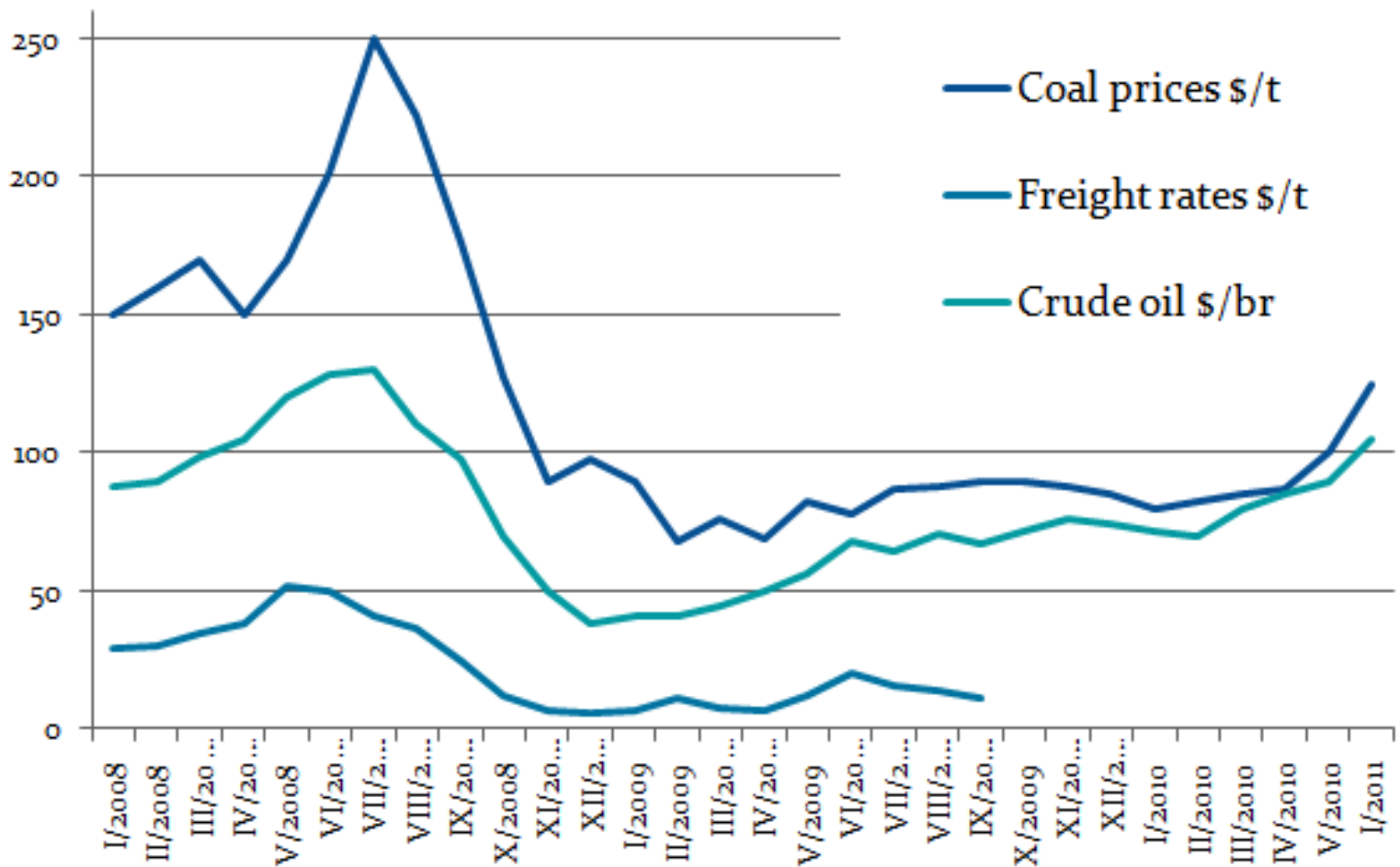

Allikas: Eurobarometer 2008

CO2 hinna mõju

Nafta/gaasi ja kivisöe hind

Eesti kapatsiteedid

Elering: 2020. aasta tipukoormuseks kujuneb-

- konservatiivse stsenaariumi korral 1714 MW
- optimistliku stsenaariumi korral 2016 MW.

	Installeeritud netovõimsus, MW 2010	Võimalik tootmisvõimsus, MW	Installeeritud netovõimsus, MW 2020	Võimalik tootmisvõimsus, MW 2020
Narva Elektriijaamad	2000	1788	1030	900
Narva SEJ uus blokk			300??	300??
Iru koostootmisjaam	156	0	156	0
Ahtme koostootmisjaam	24,5	9,2	0	0
VKG Põhja ja Lõuna elektriijaamad	44	17	74	57
Muud hüdro- ja koostootmisjaamad	78	71,5	150	130
Elektrituulikud	150	0	400	0
	2 421	1 888	2 110	1 387

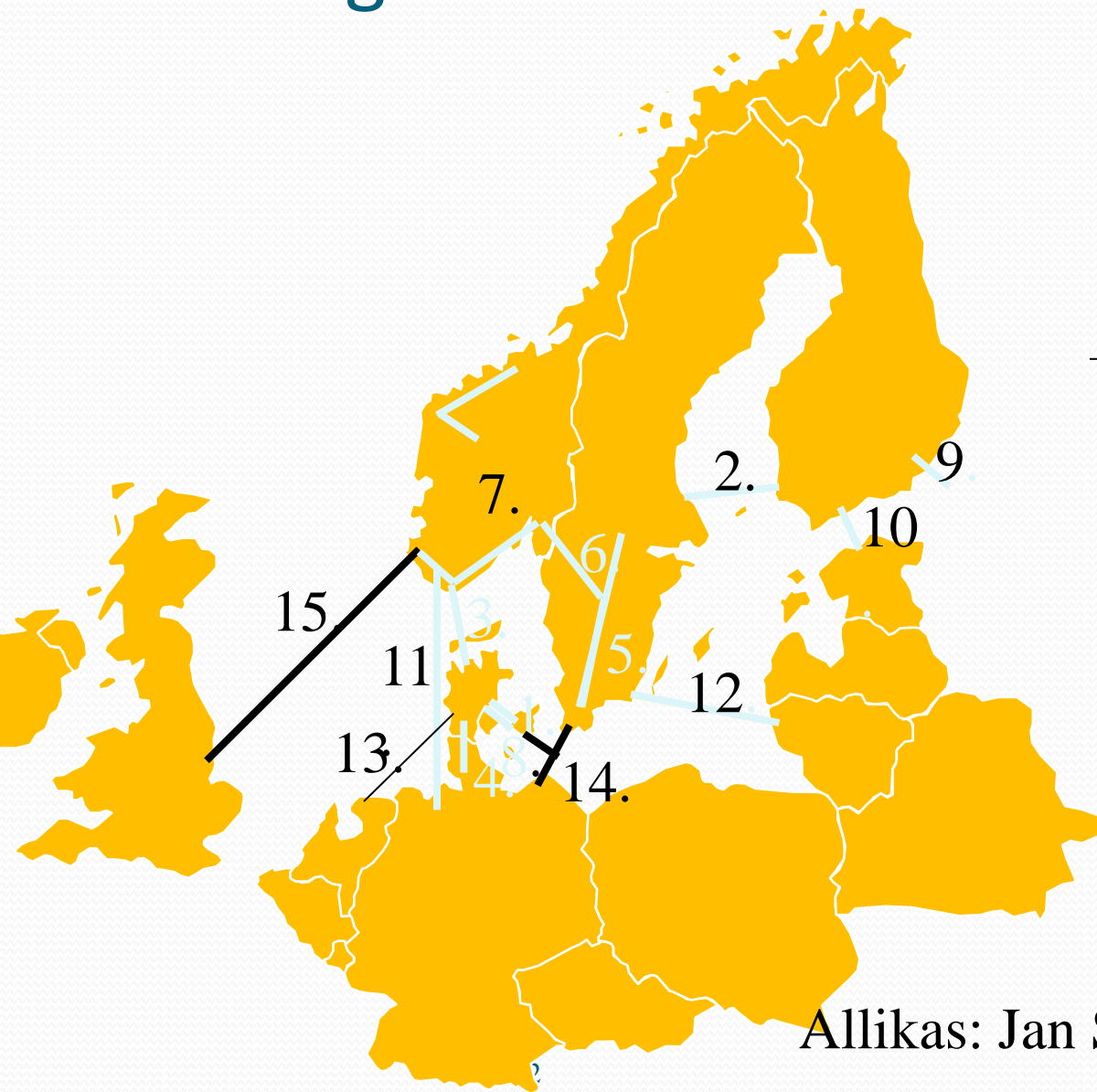
NordPool 2008

		MWe	capacity factor	MWh	cost, €/MWh
Hüdro	Rootsi	16 209	0,49	68 622 422	20
	Norra	27 528	0,46	109 407 283	
	Soome	2 350	0,62	12 588 480	
Tuumaenergia	Rootsi	9 399	0,9	73 086 624	30
	Soome	2 721	0,93	21 863 779	
Kivisüsi	Soome	2 650	0,69	15 798 240	50
	Rootsi	329	0,6	1 705 000	
	Taani	3 838	0,6	19 898 000	
CHP/biokütus	Soome	2 712	0,7	16 400 000	50
	Rootsi	1 769	0,7	10 700 000	
	Taani	612	0,7	3 700 000	
Gaas	Soome	1 890	0,6	9 800 000	60
	Rootsi	159	0,6	824 000	
	Taani	1 581	0,6	8 194 000	
	Norra	141	0,6	730 000	
Tuul	Rootsi	180	0,24	373 248	100
	Taani	3 482	0,24	7 220 275	
	Soome	147	0,22	279 418	
	Norra	338	0,24	700 000	

Nord Pooli kapatsiteedid 2020

- Importiv Baltikum: Leedu – 4TWh; Läti – 2 TWh; Eesti – 2TWh
- Soome (tarbimise kasv 10TWh)
 - Import 13TWh
 - Söejaamade sulgemine – 8TWh
 - Olkiluoto 3 + 12TWh
 - Loviisa 1/2 sulgemine 2030 – 8TWh
- Rootsi (tarbimise kasv +20TWh)
 - Ringhall 1/2 ja Oskarshamn 1/2 suletakse 2030 – 20TWh
 - +2 uut reaktorid 2025-2030 30TWh
- Taani (tarbimise kasv 5TWh)
 - +7 TWh tuuleenergiat
 - -16TWh söelektrijaamade sulgemine

Strateegilised ühendused

Inv. decided

No	Project	MW	Year
1	Great Belt"	600	2010
2	Fennoskan 2	800	2012
3	Skagerakk 4	600	2014
4	Den-Ger	1000	2015
5	South link	1100	2016
6	West link	1100	2016
7	Internal Nor	AC	2016
8	Great Belt 2	600	2018
9	Fin→Rus	1100	2014
10	Estlink 2	650	2016
11	Nor-Ger	700	2016
12	Nordic-Baltic	700	2017
13	Den-Ned	700	2018
14	Kriegers flak	1100	2018
15	Nor-Uk	2x700	2022

Allikas: Jan Sundell, Vattenfall 2009

Viimased EPC lepinguhinnad

EdF Flamanville	EPR 2x1600MWe	€4mld	€2434/kW
Progress Energy Levy county	2x1100 MWe AP1000		€2663/kW
FPL Turkey Point	2 x 1100 MWe AP1000		€2755/Kw
UAE (Kepco)	4 x 1400 MWe APR-1400		€2800/kW
NRG South Texas	2 x 1350 MWe ABWR	€8mld	€3083/kW
Keskmine:			€2732/kW

Allikas: WNA.com

Väikesed moodulreaktorid

- Babcock&Wilcox mPower 125MWe; FOAK 2018

- Westinghouse SMR 200MWe

Peamised muutujad: elektri hind, intressi määr, mahufaktor

Intressimäär	7,0%	7,5%	8%	8,5%	9,0%
Elektri hind, €/MWh	55	55	55	55	55
Omakapitali tootlus	10,8%	10,4%	10%	9,6%	9,3%

Intressimäär	8%	8%	8%	8%	8%
Elektri hind, €/MWh	50	55	60	65	70
Omakapitali tootlus	7,7%	10,0%	12,4%	14,7%	17,0%

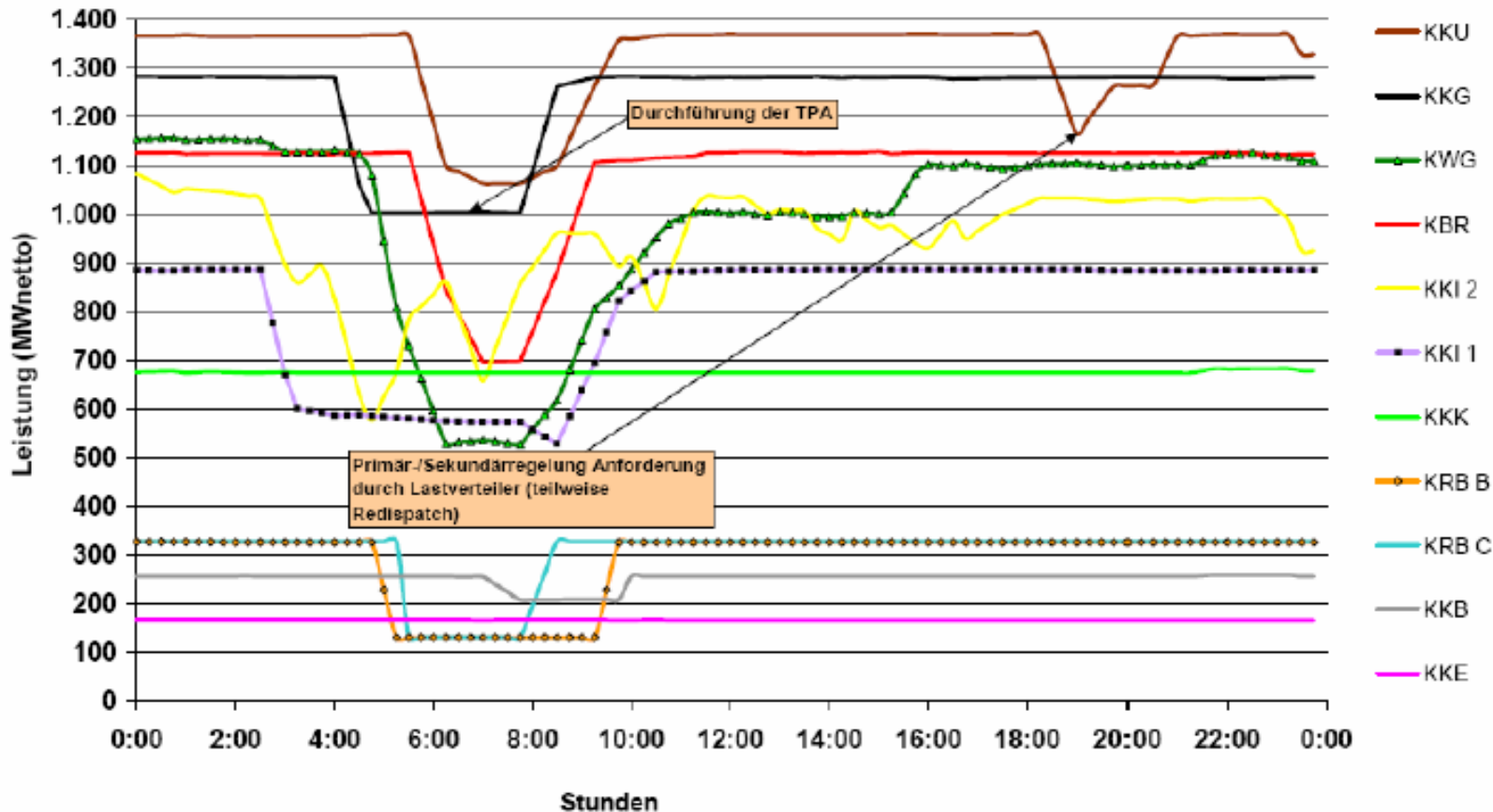
mahufaktor	90%	85%	80%	75%
LCOE €/MWh	€ 55	€ 58	€ 62	€ 65,5

Uuemate reaktorite mahufaktor on ligi 93%, mis tõstaks omakapitali tootluse 55€/MWh hinna juures 10,7% ni.

Kas reaktorid on paindlikud?

Leistungsverlauf der Kernkraftwerke (E.ON-Anteile) vom 28. Januar 2007

Michael Micklinghoff, *Confronting Economic Regulation and Safety Regulation*, 2007

Alternatiiv (allikas MKM) 15€/MWh

Põlevkivi kasutava uue 300 MW CFB ploki konkurentisvõime hinnang Balti elektriturul

CO2 hind, EUR/t	0	10	20	30	40
Keskmine turuhind*, EUR/MWh	33	39	47	49	59
Uue CFB muutuvkulu, EUR/MWh	20	30	39	46	54
Uue CFB kapitalikulu**, EUR/MWh	32	32	32	32	32
Uue CFB täiskulu, EUR/MWh	61	70	79	86	95
Kogu aastane kapitalikulu**, MEEK	827	827	827	827	827
Vajalik toetus, MEEK	494	516	587	625	627
Toetus, MEEK/MW	1,65	1,72	1,96	2,08	2,09
Toetus, s/kWh (8000 h***)	20,6	21,5	24,5	26,0	26,1

*Turuhind on leitud vastavalt turul olevatele tootmisvõimsustele ja sõltub osaliselt CO2 hinnast.

**Kapitalikulu on arvatud brutoinvesteeringu 1500 EUR/kW järgi 20 aastaks, WACC 10%.

***8000 h on võimsuse kasutatavus aastas.

Reaalselt töötatud tunnid	4200	4200	2700	1900	1000
Reaalne toodang, GWh	1392,3	1392,3	941,9	627,9	395,9
Toetuse arvestus tunnid	8000	8000	8000	8000	8000
Toetus seaduseelnõus, s/kWh	0,0	22,0	25,0	25,0	25,0
Aastane kulu toetusele, MEEK	0	528	600	600	600

Alternatiiv tuul

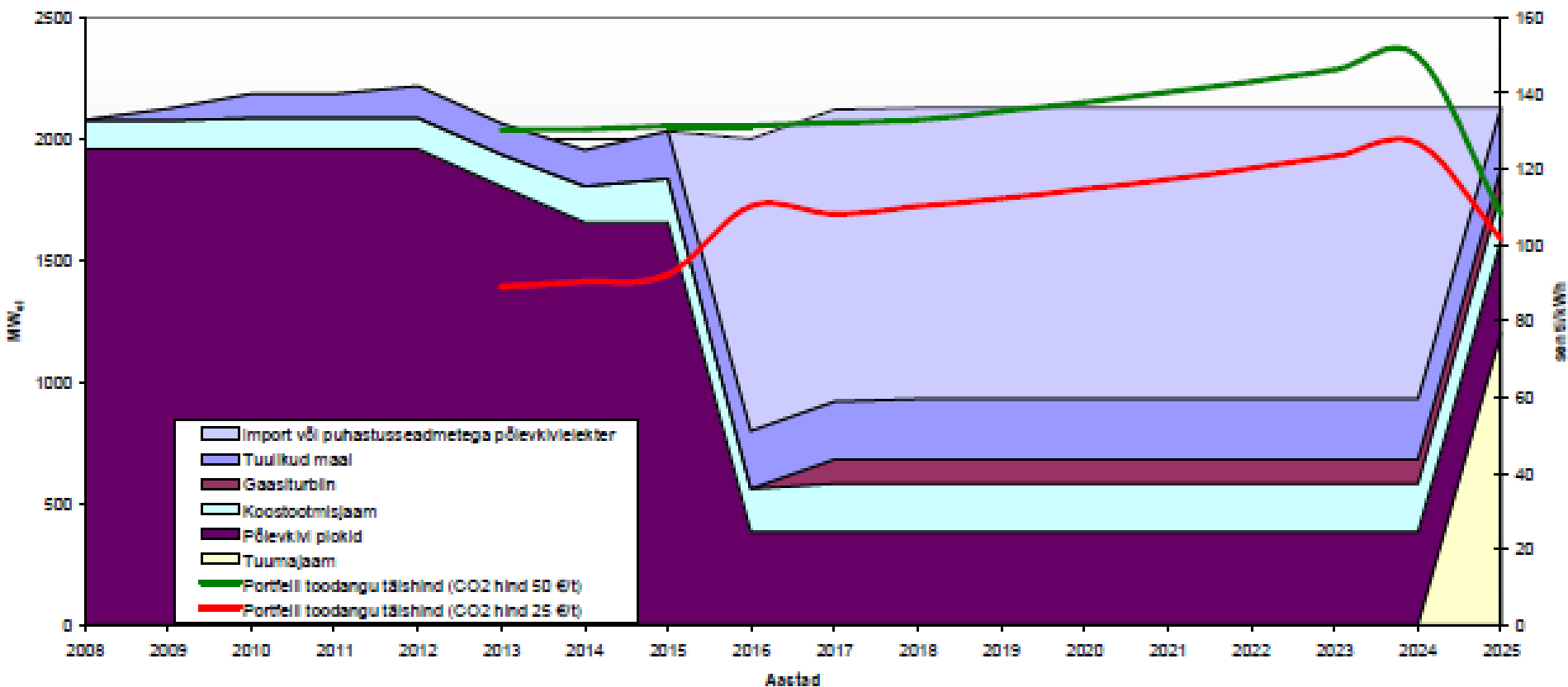
- 2 TWh tuuleenergiat (ca 920MWe kasuteguriga 25%)
subsiidiumiga 51€/MWh (84 senti/kWh) = subsiidium
1,6 mld EEK. Elektri hinna taastuvenergia komponent
tuulest üksi ca 20 senti/kWh ehk **12,8€/MWh**.
- Võrgukulud?

Stsenaarium A

Elektrimajanduse arengukava -2018

Stsenaarium A

Hind ja subsideerimine

- Juhul kui toimub Euroopas tänud LNG osakaalu kasvule gaasi ja nafta hinna lahknemine, on gaas ökonoomsem alternatiiv.
- **Eesti tootmisvõimsused ei kujunda 2020 oluliselt Balti regiooni hinda.** Kuid Eesti elektritarbijatele on otsene kulu toetused ja võrgutasud.
- **Subsideeritav elektritootmine ei ole jätkusuutlik**